

BURGERINSPRAAK

Berkelland wil in Neede gaan experimenteren met burgerinspraak. In Hengelo hebben ze al ervaring met een dergelijk proces. Daar kan Berkelland heel wat van leren.

„Burgerparticipatie lijkt wel een modegril. Met mooie woorden en allerlei structuren. Ik zou zeggen: bouw eerst eens een normale relatie met je burgers op.”

Rudi Teunissen, procesmanager burgerparticipatie

„Je kunt niet met een kind naar de speelgoedwinkel gaan, het wat uit laten zoeken en dan zeggen dat er geen geld is.”

Fred Mulkens, VVD-raadslid

‘Als je de mensen maar serieus neemt’

Zelf in de regiestoel gaan zitten en het de burgers zelf laten doen. Dat is wat Berkelland wil. Te beginnen in Neede.

De burgers volop laten meepraten over hoe het dorp of de wijk eruit zou moeten zien. Dat is moeilijker dan je zou denken. „Ga eerst eens een normale relatie aan.”

De scepsis tiert al welig. „Hebben ze jarenlang dure adviesbureaus ingeschakeld, zonder succes, mogen wij het nu ineens zeggen.” Nee, de reacties op internet op het bericht dat de gemeente Berkelland een dorpsplan voor Neede wil opzetten in nauwe samenwerking met de inwoners, lieten niets aan duidelijkheid te wensen over. Volgens Rudi Theunissen is daar maar één remedie voor. „Zeg wat je doet en doe wat je zegt.”

Theunissen weet waar hij over praat. Hij werkt al jaren als procesmanager burgerparticipatie bij de gemeente Hengelo en begeleidt via een adviesbureau waarvan hij mede-eigenaar is projecten bij andere gemeentes. Genoeg te doen, want burgerparticipatie is hot. Geen ambtenaar die een plannetje mag bedenken zonder een ‘participatieladder’. „Ja, het lijkt een modegril. Met mooie woorden en allerlei structuren. Maar ik zou zeggen: bouw eerst eens een normale relatie op met je burgers. Ga terug naar de basis. Wat doe je als de buurman op bezoek komt? Dan zeg je: ‘daar is de kapstok, hang je jas op, hier heb je een kop koffie en hoe is het met je?’ Dat gaat bij informatiebijeenkomsten van de gemeente vaak wel anders.” Ook Berkelland probeert de relatie met de burgers te verbeteren. Op initiatief van de gemeenteraad kruipt zij in de rol van ‘de regisserende gemeente’. In gewone mensentaal betekent dat dat het gemeentebestuur een stap terug doet en de burger het mag zeggen. Een uitgebreid interactief proces moet in een jaar tijd leiden tot een nieuw dorpsplan voor Neede. Hengelo heeft een soortgelijk pro-

ject al achter de rug. Ook daar zat een gemeenteraad die wilde experimenteren met burgerinspraak en ook daar was iets waar alle Hengeloërs wel een mening over hadden: de binnenstad. En dan vooral het marktplein. Dat was enkele jaren daarvoor heringericht met volgens een meerderheid van de Hengeloërs desastreuze gevolgen. Wat een gezellige woonkamer moest worden, werd een steenwoestijn met een wanstaltige schemerlamp. Een lichtlinde genaamd. „Er werd veel geklaagd”, zegt Theunissen. „Dat wilden we omdraaien door de burger het woord te geven.” Het project ‘Binnenstadsdebat’ werd in 2007 groot aangepakt. Er kwamen werkgroepen met burgers, een ‘expertgroep’, een tentoonstelling waarvoor kunstenaars zes visies op de stad verbeeldden. Burgers werden met posters en advertenties opgeroepen vooral hun mening te geven en er kwamen, als klapstuk, drie avonden met een burgerdebat waarop de Hengeloërs over allerlei onderwerpen hun stem mochten uitbrengen. „Daar kwamen zo’n elfhonderd mensen naartoe. In totaal hebben we, ook via de mail, zo’n drieduizend mensen bereikt.” Theunissen kan er alleen maar tevreden over zijn. „Het proces is voor honderd procent geslaagd. De relatie met de burgers is sterk verbeterd. Dat is de grote winst.”

En toch, een kleine twee jaar later, staan de krant en haar website weer vol met reacties van klagen-de Hengeloërs. De teneur: er is niets gebeurd. Het stadsdebat was mooie schijn. Begrijpelijk maar onterecht, vindt Theunissen. „Er is wel degelijk wat gedaan. Er zijn bomen op het plein geplant, er is een fietsenstalling gekomen, het Prins

Bernhardplantsoen is prachtig opgeknapt. En er zijn nog tal van andere zaken in onderzoek en in voorbereiding. Het probleem is alleen: er is geen geld om op korte termijn wezenlijke veranderingen door te voeren. Het is continu zoeken naar budget om elementen als

losse projecten uit te voeren.” En daar zit de crux in het hele verhaal. Burgers willen graag meepraten, maar het moet wel ergens toe leiden. En een beetje snel. Theunis-

sen: „Burgers hebben geen geduld. Na drie maanden ben je ze kwijt en blijft het gevoel over dat alles wat ze hebben gegeven in een hoed is gegooid en daarna is verdwenen.” Behalve het gebrek aan geld, waar trouwens ook Berkelland bepaald

niet in zwemt, bleek er nog een ander groot obstakel: de ambtenaren. „We bleken een slag te hebben gemist. We hadden de ambtenaren te weinig bij het proces betrokken. Ze er zelfs bewust buiten gehouden.” Dat wreekte zich toen het op de uitvoering aankwam.

‘Met kind naar de speelgoedwinkel’

Neede wordt een proeftuin voor de ‘regisserende’ gemeente Berkelland. De raadscommissie Bestuurlijk Domein heeft daarvoor het licht op groen gezet. Het experiment is opgezet door het college, samen met Stichting De Regisserende Gemeente.

Doel is om een nieuwe dorpsvisie op te stellen, waarbij vooral de Needenaren zelf het mogen zeggen. Zij mogen bijvoorbeeld aangeven wat er met de Oudestraat moet gebeuren, maar ook waar ruimte is voor bedrijven of openbaar groen. Hoewel de inbreng van de dorpsbewoners de basis moet vormen, is er een grote rol weggelegd voor de gemeenteraad. Die moet onder meer een aantal scenario’s bedenken die dienen als uitgangspunten voor gesprekken met groepjes Needenaren en voor een tweetal centrale bijeenkomsten, die aan het einde van dit jaar plaats moeten vinden. De raad stelt medio 2010 de visie ook vast.

De commissie gaf aan graag aan het experiment mee te doen. Maar was ook kritisch. Zo zag D66-voorman Han Boer een groot ‘afbreukrisico’ door heel Neede als proeftuin aan te wijzen. Bovendien wees hij op de vele rapporten over en visies op Neede die er al zijn. „Waar Neede nu vooral behoefte aan heeft, is dat bestaande projecten met gezwinde spoed worden uitgevoerd. Nieuwe plannen mogen in ieder geval niet ten koste gaan van bestaande projecten.” Aan de visie wordt ook een uitvoeringsplan gekoppeld. Maar de vraag is of en hoeveel geld er is. VVD’er Fred Mulkens: „Je kunt niet met een kind naar de speelgoedwinkel gaan, het wat uit laten zoeken en dan zeggen dat er geen geld is.”

www.deregisserendegemeente.nl

„Je kunt wel zeggen: de ambtenaren moeten gewoon de opdracht uitvoeren, maar zo werkt het natuurlijk niet. Ze zijn jaren ergens mee bezig en dan wordt hen gezegd: je moet het voortaan zuss of zo doen. Dat gaat niet. Dat is geen onwil, maar heel normaal.” Het is de eerste les die Theunissen Berkelland mee wil geven: betrek de ambtenaren op een goede manier bij het project. En de tweede: laat de politiek er buiten. Het idee van Berkelland om juist raadsleden een aantal burgers uit te laten nodigen om in gesprek te gaan, is de dood in de pot. „Ik ben er mordicus op tegen. Het vormt een groot afbreukrisico. De raadsleden zitten al aan het einde van het proces. Die moeten het dorpsplan vaststellen. Als je ze dan ook nog eens aan het begin mee laat doen, sturen ze het proces veel te veel. Raadsleden hebben macht. Want ze gaan over het geld. Dus krijg je oneerlijke verhoudingen.” Maar het belangrijkste advies dat Theunissen Berkelland wil geven: wees bovenal eerlijk en duidelijk. „Nogmaals: vertel wat je doet en doe wat je vertelt. Hou de burger niet voor het lapje, want dat gebeurt al veel te veel. Leg duidelijk uit wat zijn rol is. Waar hij wel over mag meepraten en waarover niet. Zeg ook niet steeds: ‘dat nemen we mee’. Maar durf te zeggen: ‘dat doen we niet’. En als je het echt niet weet, zeg dan: we zitten klem maar we komen daar over een maand bij u op terug’. En doe dat dan ook.” Wethouder Leo Scharenborg van Berkelland liet al meteen weten ervoor te willen waken dat burgerparticipatie leidt tot onrealistische plannen. Bijvoorbeeld omdat er geen geld voor is. Hoeft hij helemaal niet bang voor te zijn, is de ervaring van Theunissen. „Er komen echt geen rare, maffe dingen uit. Als je de mensen maar serieus neemt. Dan nemen ze ook jou serieus.”